

İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygıları ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*

Yrd. Doç. Dr. Feride BACANLI

Arş. Gör. Mustafa SÜRÜCÜ

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

Bu araştırmanın amacı ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sınav kaygıları ve karar verme stillerini cinsiyete göre incelemektir. Bunun yanı sıra, bu öğrencilerin karar vermeye başa çıkmada kullandıkları karar verme stillerinin sınav kaygılarını yordayıp yordamadığını incelemektir.

Çalışma grubu, Ankara İli Çankaya, Keçiören ve Sincan ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 5 resmi ve 2 özel ilköğretim okulunda öğrenim gören 425 (230 kız 195 erkek) öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş ranjı 13-15 arasında değişmektedir. Araştırmada veriler Ergen Karar Verme Ölçeği: EKVÖ (Çolakkadıoğlu, 2003), Sınav Kaygısı Ölçeği: SKÖ (Öner, 1989) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak toplanmıştır.

Araştırmanın sonuçları 8. sınıftaki kız öğrencilerin sınav kaygılarının erkeklerinkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğunu göstermiştir. Karar verme ile başa çıkmada kullanılan uyumsuz stiller açısından kızlar ve erkeklerin anlamlı olarak farklılaştıkları, ancak uyumlu stiller açısından farklılaşmadıkları bulunmuştur. Ayrıca, bu araştırmanın sonuçları ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin karar verme ile başa çıkmada kullandıkları stillerin sınav kaygıları ile sınav kaygısının Kuruntu ve Duyuşsallık öğelerinin önemli yordayıcıları olduğunu göstermiştir. Bulgular ilgili literatüre dayanılarak tartışılmış, gelecek araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sınav kaygısı, karar verme stilleri, ergen

* Bu çalışma, 21-23 Eylül 2005 tarihinde, Marmara Üniversitesi'nde düzenlenen VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

Sınava girme tüm eğitim kademelerindeki öğrencilerin çok sık, yetişkinlerin ise zaman zaman karşılaştıkları, kaygı ile iç içe olan bir değerlendirilme yaşantısıdır. Sınav kaygısı ile ilgili literatürde sınav kaygısının çeşitli tanımları yapılmış ve doğasını anlamak için çeşitli modeller geliştirilmiştir. Sieber'e göre (1980) sınav kaygısı, genel kaygının özel bir durumudur. Genel kaygı ve sınav kaygısı ile ilgili literatürlerde tanınmış bir isim olan Spielberger (1966) ise, sınav kaygısına "Durumluk-Süreklilik" (State-trait) Modeli ile yaklaşmıştır. Spielberger'e göre (1995) sınav kaygısı, formal bir sınav veya değerlendirilme ortamında yaşanan, bireyin gerçek performansını ortaya koymasını engelleyen bilişsel, duyuşsal, davranışsal özelliklere sahip, bireyde gerginlik yaratan, hoş olmayan bir duygu durumudur. Spielberger & Vogg (1995) sınav kaygısının *kuruntu* ve *duyuşsallık* adlarını verdiği iki boyutu olduğunu belirlemiştir. *Kuruntu*, sınav kaygısının bilişsel boyutudur. Bireyin kendisi hakkındaki olumsuz değerlendirmelerini, başarısızlığına ve yetersizliğine ilişkin olumsuz iç konuşmalarını ve düşüncelerini içermektedir. *Kuruntu* boyutu, bireyin sınav sırasında yapılması gerekenleri yapamayacağına, karşılaştığı sorunu çözemeyeceğine inandığı, "ya başaramazsam, ya yapamazsam" gibi olumsuz düşüncelerle dikkatinin dağılmasına sebep olan süreçtir. *Duyuşsallık*, sınav kaygısının duyuşsal fizyolojik yönünü oluşturan otonom sinir sisteminin uyarıldığı duyuşsal boyutudur. *Duyuşsallık* boyutu, hızlı kalp atışları, terleme, ateş basması ve üşüme, deride kızarma, mide bulantıları, sinirlilik ve gerginlik halleri gibi bedensel tepkileri içeren bir süreçtir.

Spielberger'in Durumluk – Süreklilik - Sınav Kaygısı Modeline göre, sağlıklı bireylerin sürekli yaşadıkları uyumlu süreçler, sınav kaygısı söz konusu olduğunda ise ortaya çıkan uyumsuz süreçler vardır. Yüksek sınav kaygılı bireyler sınav ortamlarını kendileri için ciddi bir tehdit olarak yorumlamalarına sebep olan uyarılara karşı daha çok duyarlıdırlar. Yüksek sınav kaygılı kişilerin durumluk kaygı tepkileri güçlü, hoşlanılmayan ve yıkıcı heyecansal tepkilerdir. Bu bireylerin bilişsel yeniden değerlendirmeleri ise sınav ve sınav kaygısıyla başa çıkmada yapıcı olmayan yöntemleri içermektedir. Sınav kaygısıyla başa çıkma davranışları, savunucu ve kaçınıcı kaygıları yenmede etkili değildir (Sarason, 1980).

Sınav kaygısının bireyin performansına etkisini ve performansla ilişkisini inceleyen çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan Wine (1980) sınav kaygısının performansa etkisini Dikkat Modeli ile açıklamıştır. Bu modele göre; sınav ortamında yüksek sınav kaygılı bireyler dikkatlerinin önemli bir kısmını sınavla ilgisiz tepkilere yani kuruntulara harcarlar. Sınavla ilgili tepkilere ise dikkatlerinin çok az bir kısmını harcarlar. Bu durum bireyin performansının azalmasına yol açar. Sınav kaygısının akademik

performansa etkisini inceleyen diğer araştırmaların sonuçları genel olarak yüksek sınav kaygılı öğrencilerin, sınavı zor bir durum olarak algıladıklarını, dikkatlerini sınavı yoğunlaştırmadıklarını ve sınavda düşük performans gösterdikleri için başarısız olduklarını göstermiştir. Bunların yanı sıra bu araştırmalarda yüksek sınav kaygılı öğrencilerin sınavı yeterince hazırlanmamaları yüzünden bilişsel yeterliliklerini sağlıklı bir şekilde kullanamadıkları ve bu nedenle sınavlarda yoğun bir endişe yaşadıkları gözlenmiştir (Cooley ve Spielberger, 1980; Birenbaum ve Nasser, 1994; Hong, 1999; Sullivan, 2002; Cassidy, 2004).

Bazı araştırmacılar yüksek ve düşük sınav kaygılı bireyler arasında akademik yetenek, sınavı hazırlanma ve zeka düzeyi gibi özellikler açısından farklar olabileceği görüşüne dayanarak “*sınav kaygısı*” kavramı yerine “*sınav beceriksizliği*” kavramının kullanılabilirliğini ileri sürmüşlerdir. Bu görüşlere dayanarak Kirkland ve Hollandsworth (1980) öğrencilerin sınav kaygıları ile çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Bu araştırmanın sonuçları öğrencilerin etkili çalışma alışkanlıkları puanları ile sınav kaygısı puanları arasında olumsuz yönde anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Kirkland ve Hollandsworth’a göre (1980) yüksek sınav kaygılı öğrencilerin düşük performans göstermelerinin temel sebebi kaygıları değil verimli çalışma alışkanlıklarındaki ve sınav alma becerilerindeki yetersizliklerdir.

Sınav kaygısıyla ilgili literatürde Kirkland ve Hollandsworth’ un (1980) yorumlarını destekleyen araştırma sonuçlarının olduğu görülmektedir. Bunlardan Rasor ve Rasor (1998) üniversite öğrencilerinin sınav kaygısı ve çalışma becerileri arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Ayrıca sınav kaygısını ırk, cinsiyet ve yaşa göre karşılaştırmışlardır. Araştırmacılar tüm öğrencilerin yüksek sınav kaygısı ile zayıf çalışma becerileri arasında anlamlı ilişkiler bulmuşlardır. Bunların yanı sıra siyah ve beyaz ırktaki kız öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin erkek öğrencilerinkinden anlamlı olarak daha yüksek ve yaş yükseldikçe tüm öğrencilerin sınav kaygılarında bir artış olduğunu bulmuşlardır. Bu araştırmada zayıf çalışma becerilerinin yüksek sınav kaygısının en güçlü yordayıcısı olduğu da bulunmuştur. Gazelle, Maste ve James (1998) ise verimli çalışma alışkanlığına sahip öğrencilerin sınavda daha az stres yaşadıklarını ve başarılı olduklarını saptamışlardır. Sud ve Parabba (1996) yüksek sınav kaygılı öğrencilerin düşük sınav kaygılı öğrencilere göre hem çalışma alışkanlıklarının daha zayıf hem de akademik yeteneklerinin anlamlı olarak daha düşük olduğunu bulmuşlardır.

Sınav kaygısı ve performans arasındaki ilişkiyi inceleyen çeşitli (Benjamin, 1991; Culler ve Holahan, 1980; Cassady ve Johnson, 2002; Cassady, 2004; Horn ve Dollinger, 1989) araştırmaların sonuçları da genel olarak değerlendirildiğinde; yüksek sınav kaygılı öğrenciler, düşük sınav kaygılı öğrencilere göre daha düşük performans göstermişlerdir. Yine bu araştırmalarda özellikle sınav kaygısının *Kuruntu* boyutu ile performans arasındaki ilişki katsayılarının, *Duyuşsallık* boyutu ve performans arasındaki ilişki katsayılarından daha yüksek olduğu görülmüştür

Woodburg (2002) ve Brown (2002) da lise öğrencilerinin sınav kaygısı düzeyleri düştükçe akademik başarı testlerinden aldıkları puanların yükseldiğini bulmuşlardır. Gündoğdu (1994) ülkemizde ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin sınav kaygıları, öğrenilmiş çaresizlikleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu araştırmanın sonuçları 6. sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı düzeyleri yükseldikçe akademik başarı düzeylerinin düştüğünü ve 6. sınıf öğrencileri arasında sınav kaygısının görülme sıklığının % 69, 25 olduğunu göstermiştir. Koçkar, Kılıç ve Şener (2002) de bezer şekilde ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı düzeyleri yükseldikçe akademik başarı düzeylerinin düştüğünü bulmuşlardır. Erkan (1991) lise öğrencilerinin sınav kaygıları ile ÖSS sözel, sayısal ve toplam ham puanları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonuçları öğrencilerin sınav kaygılarının özellikle "*kuruntu*" boyutuna ilişkin puanları ile ÖSS ham puanları arasında olumsuz yönde ilişki olduğunu göstermiştir. Bunun yanı sıra akademik başarı, çalışma alışkanlıkları, genel akademik yetenek ve başarı güdüsü düzeyleri yüksek, sınav kaygısı düzeyleri düşük öğrencilerin ÖSS de daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur. Ülkemizde öğrencilerin sınav kaygıları ile akademik başarıları arasındaki ilişkileri inceleyen bu araştırmaların sonuçlarının yurtdışında benzer amaçla yapılan araştırmaların sonuçlarını desteklediği söylenebilir.

Sınav kaygısının cinsiyete göre incelendiği çeşitli (Woodburg, 2002; Di Maria ve Di Nuovo, 1990; Brown, 2002; Cassady ve Johnson, 2002) araştırmaların sonuçları da kız öğrencilerin sınav kaygılarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğunu ve erkek öğrencilerin sınav kaygısının "*kuruntu*" boyutundan, kızların ise "*duyuşsallık*" boyutundan daha yüksek puanlar aldıklarını göstermiştir. Fakat Fiore (2003) araştırmasında kız ve erkek öğrencilerin sınav kaygısı puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığını bulmuştur.

Sınav kaygısının kişilik özellikleri ile ilişkisi de incelenmiştir. Fitch (2004) sınav kaygısı ile Beş Faktörlü Kişilik Ölçeği'nin ölçtüğü kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmanın sonuçları nörotizm

ve dışadönük kişilik özelliklerinin sınav kaygısının önemli yordayıcıları olduğunu göstermiştir. Schutz, Davis ve Paula (2002) yüksek sınav kaygılı öğrencilerin kendilerine ilişkin olumsuz değerlendirmeler yaptıklarını ve düşük benlik saygısına sahip olduklarını bulmuşlardır.

Yukarıda özetlenen yabancı ve yerli literatürdeki araştırmaların sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; yüksek sınav kaygısının öğrencinin performansını olumsuz etkilediği, sınava kaygısı yükseldikçe akademik başarının düştüğü görülmektedir. Öğrencilerin etkili çalışma alışkanlıklarına sahip olmaları daha düşük düzeyde sınav kaygısı yaşamalarına yol açmaktadır. Bunların yanı sıra kızların hem toplam sınav kaygısı hem de sınav kaygısının “*duyuşsallık*” boyutuna ilişkin puanlarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Ayrıca sınav kaygısı, düşük benlik saygısı ve nörotizm gibi olumsuz kişilik özellikleri ile de ilişkili bulunmuştur. Kısacası sınav kaygısıyla ilgili araştırmaların sonuçları sınav kaygısı ile başa çıkmaya yönelik etkili yardım yöntem ve tekniklerinin geliştirilebilmesi için sınav kaygısının ilişkili olabileceği başka değişkenlerin de belirlenmesini amaçlayan araştırmalara gereksinim olduğunu ortaya koymaktadır.

Karar vermeyle başa çıkmada kullanılan stillerin ilişkili olabileceği değişkenleri belirleyen pekçok araştırmada kişilik teorilerinde merkezi bir rolü olan kaygının özellikle sürekli kaygı boyutunun karar verme stillerinden istendik/ uyumlu stillerle negatif, uyumsuz stillerle pozitif yönde ilişkiler gösterdiği bulunmuştur (Fuqua, Newman & Seaworth, 1998). Hatta karar verme stillerini ölçme araçlarını geliştirirken kaygının bir geçerlik ölçütü olarak kullanıldığı dikkati çekmektedir (Bacanlı, 2005; Osipow ve Reed, 1985; Jones, 1989; Fuqua, Blum, Hartman, 1988). Bu araştırmada ise duyuşsal ve bilişsel öğeleri olan sınav kaygısının bireyin karar vermede başa çıkarken kullandığı stillerle ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Bu düşünceyle ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin sınav kaygılarının ve karar verme stillerinin cinsiyete göre incelenmesi, karar verme stillerinin sınav kaygılarını yordama güçlerinin belirlenmesi araştırmaya değer görülmüş ve bu araştırmanın problemini oluşturmuştur.

Bu araştırmanın ilköğretim 8. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmasının nedeni ise, Türkiye’de içinde bulunulan 2004- 2005 öğretim yılından itibaren ilköğretim 8. sınıfı başaran öğrenciler Orta Öğretim Kurumlarına girebilmek için Ortaöğretim Kurumlarına Giriş Sınavı (OKS)’na girmek zorundadırlar. Bir öğrencinin hangi tür liseye girebileceği OKS’de göstereceği başarıya göre belirlenecektir. Dolayısıyla OKS uygulamasının bir yandan 8. sınıf öğrencileri üzerinde artan bir baskı yaptığı, bunun sonucu

olarak mevcut sınav kaygılarının daha da arttığı ve yaygınlaştığı gözlenmektedir. OKS uygulamasının diğer yandan ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yanı sıra kişilik özelliklerine (ilgi, yetenekleri gibi) ve sosyo-ekonomik olanaklarına en uygun lise türünün hangisi olduğuna karar vermeleri gerekmektedir. Bu durum genel gelişimde ilk ergenlik döneminde olan ilköğretim 8. sınıftaki ergenlerin hem sınav kaygılarıyla başa çıkma hem de etkili karar verme becerilerini öğrenmelerine gereksinimleri olacağını düşündürmektedir. Ancak bu öğrencilerin bu gereksinimlerine yardımcı olabilmek için öncelikle onların sınav kaygısı düzeylerinin ve karar vermeyle başa çıkmada hangi karar verme stillerini kullandıklarının belirlenmesini ve bu değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesine ihtiyaç vardır.

Karar vermeyle ilgili literatürde özellikle ergenlerin günlük yaşama ya da alan, okul ve meslek seçimine ilişkin kararlarını yardımcı olmak için nasıl karar verdiklerini ve karar verirken kullandıkları stilleri belirleyen çeşitli araştırmalar yapılmıştır (Radford, Mann, Ohta, & Nakane, 1993; Friedman & Mann, 1993; Mann, Harmoni, Power, Beswick & Ormond, 1998; Scout & Bruce, 1995; Loo, 2000; Mincemoyer & Perkins, 2003; Ormond, Luszcz, Mann & Beswick, 1991; Mann, Hormony & Power, 1989; Janis & Mann, 1977).

Janis & Mann (1977) geliştirdikleri Çatışma Teorisinde dört karar verme stili belirlemişlerdir. Karar verme ile ilgilenen araştırmacılar (Friedmann & Mann, 1993; Janis & Mann, 1977; Mann, Beswick, Allouache & Ivey, 1989; Mitchell & Krumboltz, 1984) bu dört karar verme stillinden *umursamazlık*, *sorumluluktan kaçma* ve *panik* stillerini uyumlu olmayan, *ihtiyatlı- seçiciliği* ise uyumlu karar verme stili olarak tanımlamaktadırlar. Bu dört karar verme stillerine Mann, Harmoni & Power (1989) geliştirdikleri Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (EKVÖ)'nde Karar Vermede Özsaygı adını verdikleri bir boyut daha ilave etmişlerdir. Bu boyut da karar vermede uyumlu ve istendik bir özellik olarak tanımlanmaktadır.

Schvaneveldt ve Adams (1983) ergenlerin karar verme ile başa çıkmada kullandıkları stillerin yaşa, zaman baskısına, olaylara, sosyo-ekonomik düzeye ve cinsiyete göre farklılaştığını bulmuşlardır. Ayrıca ergenlerin karar verirken anne-babalarından, yakınlarından, akranlarından etkilendiklerini ve en güçlü kararı vermek istediklerini fakat, sorumluluktan kaçtıklarını saptamışlardır.

Bu araştırmanın amacı ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sınav kaygılarını ve karar verme stillerini cinsiyete göre incelemektir. Bunun yanı sıra, bu öğrencilerin karar vermeyle başa çıkmada kullandıkları karar verme

stillerinin sınav kaygılarını yordayıp yordamadığını incelemektir. Bu araştırmada 8. sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı düzeylerini ölçmek için *Kuruntu* ve *Duyuşsallık* alt boyutlarına sahip Sınav Kaygısı Envanteri- SKE (Öner, 1989), Karar verme stillerinin ölçümünde ise 5 boyutlu Ergenlerde Karar Verme Ölçeği-EKVÖ (Çolakkadıoğlu, 2003) ile ölçülmüştür. İfade edilen iki amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. SKE'nin tümünden, “*kuruntu*” ve “*duyuşsallık*” alt ölçeklerinden alınan puanlar cinsiyete göre anlamlı fark göstermekte midir?
2. Karar Vermede Özsaygı ve İhtiyatlı-Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanlar cinsiyete göre anlamlı fark göstermekte midir?
3. Karar Vermede Özsaygı ve İhtiyatlı-Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanlar birlikte SKE'nin tümünden alınan puanları yordamakta mıdır?
4. Karar Vermede Özsaygı ve İhtiyatlı-Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanlar birlikte SKE'nin Kuruntu alt ölçeğinden alınan puanları yordamakta mıdır?
5. Karar Vermede Özsaygı ve İhtiyatlı-Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanlar birlikte SKE'nin Duyuşsallık alt ölçeğinden alınan puanları yordamakta mıdır?

Mann ve ark., (1989) ergenlik dönemini anlık, orta ve geleceğe yönelik eğitimsel ve mesleki bir takım kararların verildiği bir dönem olarak tanımlamaktadırlar. Araştırmacılar özellikle okullardaki psikolojik danışmanların her şeyden önce ergenlere etkili/uyumlu karar verme becerilerini öğrenmelerine yardımcı olmalarını önermektedirler. Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanındaki son yaklaşım, okullarda problem ortaya çıktıktan sonra teşhis ve tedaviyi öngören klinik modelden çok, öğrencilere kapsamlı ve koruyucu ruh sağlığı hizmeti vermeyi amaçlayan önleyici ve gelişimsel yaklaşımdır (Korkut, 2004, Onwuegbuzie ve Daley,1996; Erkan, 2004). Bu nedenle bu araştırmanın sonuçlarının pratikte ilköğretim öğrencilerinin girecekleri her tür sınavdan önce sınav kaygılarını kontrol altına almalarına yardımcı olacak yöntem ve teknikleri geliştirirken yardımcı olacak veriler sunacağı düşünülmektedir. Bu araştırma sınav kaygısı ile ilgili literatürde sınav kaygısı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiler inceleyen ilk araştırmadır. Bu araştırmanın sonuçlarının ilgili literatüre teorik olarak katkı getireceği düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışma ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sınav kaygıları ile karar verme stilleri arasındaki ilişkileri belirlenmek üzere düzenlenen betimsel bir araştırmadır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Ankara ilinin Çankaya, Sincan, Keçiören ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı 5 resmi (328 öğrenci) ve 2 özel (117 öğrenci) ilköğretim okulunda öğrenim gören toplam 445 (233 kız ve 212 erkek) gönüllü öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrenciler 8.sınıfta öğrenim görmekte olup yaşları 13-15 arasında değişmektedir. Bu araştırmanın verileri 2004 -2005 öğretim yılı I. döneminde toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Sınav Kaygısı Envanteri (SKE)

Orijinali Spielberg tarafından geliştirilen SKE'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması Öner (1989) tarafından yapılmıştır. SKE'nin yapı geçerliğini belirlemek için iki tür (Betimleyici ve Doğrulayıcı)faktör analizi çalışması yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda SKE'nin Kuruntu ve Duyuşsallık olmak üzere iki boyuttan oluştuğuna karar verilmiştir. Kuruntu boyutunda 12, Duyuşsallık boyutunda ise 8 olmak üzere SKE'de toplam 20 madde vardır. SKE, dörtlü derecelmeli likert tipi bir ölçektir. SKE'nin geçerliğini belirlemek için Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri ile SKE'nin alt ölçeklerinden ve tümünden alınan puanlar arasındaki ilişki katsayıları belirlenmiştir. SKE'nin Kuruntu ve Duyuşsallık alt ölçekleri ile Sürekli kaygı puanları arasındaki korelasyonlar .45 ile .60 ve Durumluk kaygı puanları ile korelasyonları .39 ile .70 arasında değişmiştir. SKE'nin güvenilirliğini belirlemek için test-tekrartest korelasyon katsayılarının .90 ile .70 arasında değiştiği bulunmuştur. SKE'nin ölçek maddelerinin içtutarlılığını belirlemek için hesaplanan içtutarlık katsayılarının .93 ile .94 arasında değiştiği saptanmıştır. SKE'den alınan puanın yüksekliği sınav kaygısı düzeyinin yükseldiğini yansıtmaktadır. Ölçekten 20-80 arasında puan alınmaktadır. Ölçekten her alt boyuttan ayrı ayrı puanlar ve tümünden toplam puan alınabilmektedir. SKE ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite öğrencileri için ayrı ayrı normları çıkarılmıştır. Dolayısıyla SKE bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin sınav kaygı düzeylerini değerlendirmede kullanılabilir bir ölçme aracıdır.

Ergenlerde Karar Verme Ölçeği (EKVÖ)

EKVÖ'nin orijinali Mann, Harmony ve Power (1989) tarafından karar vermede öz-saygı ve karar verme stillerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlaması Çolakkadıoğlu (2003) tarafından yapılmıştır. EKVÖ'nin uyarlama çalışmaları 13-15 yaşlar arasındaki öğrenci üzerinde yapılmıştır. EKVÖ'nün yapı geçerliği için yapılan faktör analizinde 5 faktörden oluştuğu görülmüştür. Bu faktörler Karar Vermede Öz-saygı ve Karar Vermede Başa Çıkma Stillerini ölçen: Panik, Sorumluluktan Kaçma, Umursamazlık ve İhtiyatlı-Seçiciliktir. Bu beş faktör toplam varyansın %30.2'sini açıklamıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik için Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği'nden alınan puanlar ile Karar Vermede Öz-saygı ($r=-.29$), İhtiyatlı Seçicilik ($r=-.21$), Panik ($r=.22$), Sorumluluktan Kaçma ($r=.30$) ve Umursamazlık ($r=.22$)tan alınan puanlar arasındaki ilişki katsayıları hesaplanmıştır. EKVÖ'nün güvenilirliğini belirlemek için madde toplam korelasyonları ile iç tutarlık kat sayıları ve kararlılık katsayıları hesaplanmıştır. İç tutarlık katsayıları sırasıyla Karar Vermede Öz-Saygı içi (.79), İhtiyatlı Seçicilik (.78), Panik (.77), Sorumluluktan Kaçma (.65) ve Umursamazlık (.73) bulunmuştur. Test-Tekrartest tekniğiyle hesaplanan kararlılık katsayıları sırasıyla Karar Vermede Öz-Saygı için (.80), İhtiyatlı Seçicilik (.81), Panik (.82), Sorumluluktan Kaçma (.80) ve Umursamazlık (.86) bulunmuştur. Bu bulgular ölçeğin güvenilirliği için yeterli deliller olarak kabul edilmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin de ergen(13- 15 yaşlar) olmaları nedeniyle karar verme stillerinin ölçümünde değerlendirilmesinde EKVÖ' nün kullanılması uygun görülmüştür.

İşlem

Veriler araştırmaya katılan öğrencilerin okullarında görev yapan okul psikolojik danışmanları tarafından toplanmıştır. Veri toplama araçları ve Kişisel Bilgi Formu'ndan oluşan bir set öğrencilere ders saatlerinde uygulanmıştır. Uygulama öncesi uygulayıcılar tarafından öğrencilere araştırmanın amacı kısaca açıklanmıştır. Uygulamalar bir ders saatinde tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin SKE ve EKVÖ puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında verilere bağımsız gruplar için 't' testi uygulanmıştır. EKVÖ'nin alt ölçeklerinden alınan puanların (5 yordayıcı değişken birlikte) SKE'nin tümü ile "Kuruntu ve Duyuşallık Alt ölçeklerinden" alınan

puanların ne kadarını açıkladığını (yordadığını) belirlemek için verilere çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmada toplanan verilerin istatistiksel çözümü sonucunda elde edilen bulgular araştırmada cevap aranan soru sırasına göre aşağıda verilmiştir.

SKE'nin Tümünden, Kuruntu ve Duyuşsallık Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Farklılığı

Çalışma grubundaki kız ve erkek öğrencilerin sayıları (n), SKE'nin tümünden, “kuruntu” ve “duyuşsallık” alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları (\bar{X}), standart sapmaları (s), t ve p değerleri Tablo 1’de sunulmuştur.

TABLO 1

Erkek ve Kız Öğrencilerin Sayıları (n), SKE'nin Tümü ile, EKVÖ' nin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların Ortalamaları (\bar{X}), Standart Sapmaları (s), t ve p Değerleri

Ölçekler	Cinsiyet				t	p
	Erkek (n=208)		Kız (n=229)			
	X	S	\bar{X}	S		
Sınav Kaygısı Toplam	43.54	11.22	47.97	12.61	3.820	.001
Kuruntu	17.35	4.97	18.05	5.63	1.366	.173
Duyuşsallık	26.20	7.03	29.90	7.83	5.106	.001
Özsaygı	11.31	2.77	11.41	2.88	.364	.716
İhtiyatlı seçicilik	12.53	3.58	13.13	3.29	1.807	.071
Umursamazlık	5.08	3.27	4.06	2.73	3.494	.001
Panik	7.17	3.29	7.67	3.34	1.551	.122
Sorumluktan kaçma	5.51	2.93	4.57	2.86	3.382	.001

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışma grubundaki kız öğrencilerin SKE’nin tümünden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{X} = 47.97$; $s = 12.61$) erkeklerin puanlarının ortalamasından ($\bar{X} = 43.54$; $s = 11.52$) yüksektir. Bu iki ortalama arasındaki farka ilişkin $t = 3.820$ değeri $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Benzer şekilde yine kız öğrencilerin Duyuşsallık alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{X} = 29.90$, $s = 7.83$), erkek öğrencilerin ortalamasından ($\bar{X} = 26.20$, $s = 7.03$) yüksektir. Bu ortalamalar arasındaki farka ilişkin $t = 5.106$ değeri $p < .001$ düzeyinde anlamlıdır. Ancak kız öğrencilerin Kuruntu alt ölçeğine ilişkin puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 18.05$, $s = 5.63$) ve erkek öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 17.35$, $s = 4.97$) arasındaki farka ilişkin $t = 1.366$ değeri ($p > .05$) anlamlı bulunmamıştır.

EKVÖ’ nin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Farklılığı

Çalışma grubundaki kız ve erkek öğrencilerin sayıları (n), Karar Vermede Öz-Saygı, İhtiyatlı-Seçicilik, Panik, Sorumluluktan Kaçma ve Umursamazlık stillerinden alınan puanların ortalamaları (\bar{X}), standart sapmaları (s), t ve p değerleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışma grubundaki erkek öğrencilerin karar verme stillerinden Umursamazlık alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{X} = 5.08$; $s = 3.27$), kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 4.06$, $s = 2.73$) ndan daha yüksek olup, bu iki ortalama arasındaki farka ilişkin $t = 3.494$ değeri $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Benzer şekilde yine erkek öğrencilerin Sorumluluktan kaçma alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{X} = 5.51$, $s = 2.93$) kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 4.57$, $s = 2.86$) ndan yüksektir. Bu ortalamalar arasındaki farka ilişkin $t = 3.382$ değeri $p < .001$ düzeyinde anlamlıdır. Erkek öğrencilerin Karar Vermede Özsaygı alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{X} = 11.31$, $s = 2.77$) ve kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 11.41$, $s = 2.88$) arasındaki farka ilişkin $t = .364$ değeri ($p > .05$) anlamlı bulunmamıştır. Benzer şekilde Erkek öğrencilerin İhtiyatlı Seçicilik alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{X} = 12.53$, $s = 3.58$) ve kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 13.13$, $s = 3.29$) arasındaki farka ilişkin $t = 1.807$ değeri ($p > .05$) anlamlı bulunmamıştır. Erkek öğrencilerin Panik alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{X} = 7.17$, $s = 3.29$) ve kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 7.67$, $s = 3.34$) arasındaki farka ilişkin $t = 1.551$ değeri ($p > .05$) de anlamlı bulunmamıştır.

EKVÖ' nin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların SKE'nin Tümünden Alınan Puanları Yordama Düzeyi

Karar Vermede Özsayı ve İhtiyatlı-Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanların birlikte SKE'nin tümünden alınan puanları yordama gücünü belirlemek için verilere uygulanan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

TABLO 2

EKVÖ' nin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların SKE'nin Tümünden Alınan Puanları Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	SKE Toplam				
	B	Sh	B	t	p
Özsayı	-.791	.219	-.185	-3.603	.001
İhtiyatlı Seçicilik	.341	.190	.094	1.800	.073
Umursamazlık	.332	.223	.079	1.490	.137
Panik	1.623	.184	.438	8.834	.001
Sorumluluktan Kaçma	-.197	.220	-.047	-.895	.371

Not. $R = .52$; $R^2 = .27$; $F = 28.344$

Tablo 2' de görüldüğü gibi Karar Vermede Özsayı ile İhtiyatlı Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden (bağımsız değişkenlerden) alınan puanlar simultaneous çoklu regresyonda SKE'nin tümünden alınan puanların yordayıcısı olarak kullanılmıştır. Regresyona giren tüm bağımsız değişkenler birlikte SKE'nin tümünden alınan puanları (bağımlı değişkeni) anlamlı olarak yordamıştır (Çoklu $R = .52$, $R^2 = .27$; $F = 28.344$, $P < .001$). Bu bulgu Karar Vermede Özsayı ile İhtiyatlı Seçicilik, Umursamazlık, Panik ve Sorumluluktan Kaçma stillerinin birlikte SKE'den alınan puanlara ilişkin toplam varyansın %27'sini açıkladığını göstermektedir. Bağımsız değişkenlere ilişkin 't' testi sonuçlarına göre beş bağımsız değişkenden Panik ($B = .44$) sınav kaygısının en güçlü yordayıcısı olup bunu Karar Vermede Özsayı ($B = -.19$) izlemektedir. İhtiyatlı Seçicilik ($B = .09$), Umursamazlık ($B = .08$) ve Sorumluluktan Kaçma ($B = -.05$)'nın kendi başlarına sınav kaygısını yordama oranları anlamlılık düzeyine ($p > .05$) ulaşamamıştır.

EKVÖ' nin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların SKE'nin Kuruntu Alt Ölçeğinden Alınan Puanları Yordama Düzeyi

Karar Vermede Özsayı ile İhtiyatlı-Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanların birlikte SKE'nin Kuruntu alt ölçeğinden alınan puanları yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

TABLO 3

EKVÖ' nin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların SKE'nin Kuruntu Alt Ölçeğinden Alınan Puanları Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	Kuruntu Alt Ölçeği				
	B	Sh	B	t	p
Özsayı	-.340	.095	-.183	-3.593	.001
İhtiyatlı Seçicilik	.127	.081	.081	1.559	.120
Umursamazlık	.201	.096	.110	2.096	.037
Panik	.612	.080	.379	7.678	.001
Sorumluluktan Kaçma	.018	.095	.010	.187	.852

Not. $R = .50$; $R^2 = .25$; $F = 26.790$

Tablo 3'te görüldüğü üzere Karar Vermede Özsayı ile İhtiyatlı Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanlar simultaneous çoklu regresyonda SKE'nin Kuruntu alt ölçeğinden alınan puanların yordayıcıları olarak kullanıldı. Regresyona giren tüm bağımsız değişkenler SKE'nin Kuruntu alt ölçeğinden alınan puanları anlamlı olarak yordamıştır ($R = .50$, $R^2 = .25$; $F = 26.790$, $P < .001$). Bu bulgu Karar Vermede Özsayı ile İhtiyatlı Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinin birlikte SKE'nin Kuruntu alt ölçeğinden alınan puanlara ilişkin toplam varyansın %25'ini açıkladığını göstermektedir. Bağımsız değişkenlere ilişkin 't' testi sonuçlarına göre beş bağımsız değişkenden Panik ($B = .38$) SKE'nin Kuruntu boyutunun en güçlü yordayıcısı olup bunu Karar Vermede Özsayı ($B = -.18$) izlemektedir. Ancak İhtiyatlı Seçicilik ($B = .08$), Umursamazlık ($B = .11$) ve Sorumluluktan Kaçma ($B = .01$) stillerinin kendi başlarına SKE'nin Kuruntu boyutunu yordama oranları anlamlılık düzeyine ($p > .05$) ulaşamamıştır.

EKVÖ' nin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların SKE'nin Duyuşsallık Alt Ölçeğinden Alınan Puanları Yordama Düzeyi

Karar Vermede Özsayı ile İhtiyatlı-Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanların birlikte SKE'nin Duyuşsallık alt ölçeğinden alınan puanları yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

TABLO 4

EKVÖ' nün Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların SKE'nin Duyuşsallık Alt Ölçeğinden Alınan Puanları Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	Duyuşsallık Alt Ölçeği				
	B	Sh	B	t	p
Özsayı	-.441	.142	-.163	-3.099	.002
İhtiyatlı Seçicilik	.224	.123	.097	1.820	.070
Umursamazlık	.120	.145	.045	.831	.406
Panik	1.017	.119	.432	8.519	.001
Sorumluluktan Kaçma	-.210	.143	-.079	-1.469	.143

Not. $R=.47$; $R^2=.23$; $F=22.921$

Tablo 4'te görüldüğü üzere Karar Vermede Özsayı ile İhtiyatlı Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinden alınan puanlar simultaneous çoklu regresyonda SKE'nin Duyuşsallık alt ölçeğinden alınan puanların yordayıcıları olarak kullanıldı. Regresyona giren tüm bağımsız değişkenler SKE'nin Duyuşsallık alt ölçeğinden alınan puanları anlamlı olarak yordamıştır ($R=.47$, $R^2=.23$; $F=22.921$, $p<.001$). Bu bulgu Karar Vermede Özsayı ile İhtiyatlı Seçicilik, Umursamazlık, Panik, Sorumluluktan Kaçma stillerinin birlikte SKE'nin Duyuşsallık alt ölçeğinden alınan puanlara ilişkin toplam varyansın %23'ünü açıkladığını göstermektedir. Bağımsız değişkenlere ilişkin 't' testi sonuçlarına göre beş bağımsız değişkenden Panik ($B=.43$) SKE'nin Duyuşsallık boyutunun en güçlü yordayıcısı olup bunu Karar Vermede Özsayı ($B=-.16$) izlemektedir. Diğer üç karar verme stilinden İhtiyatlı Seçicilik ($B=.10$), Umursamazlık ($B=.05$) ve Sorumluluktan Kaçma'nın ($B=-.08$) kendi başlarına SKE'nin Duyuşsallık boyutunu yordama oranları anlamlılık düzeyine ($p>.05$) ulaşamamıştır.

Tartışma

Bu araştırmaya katılan ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin SKE' nin tümü ile Duyuşsallık ve Kuruntu alt ölçeklerin aldıkları puanlar cinsiyete göre karşılaştırıldığında; kız öğrencilerin hem SKE' nin tümüne hem de Duyuşsallık alt ölçeğine ilişkin sınav kaygısı düzeylerinin erkeklerinkinden anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur. Buna karşılık kız ve erkek öğrencilerin Kuruntu alt ölçeğine ilişkin sınav kaygısı düzeylerinin anlamlı olarak bir fark göstermediği bulunmuştur. Sınav kaygısının cinsiyete göre incelendiği önceki araştırmalara bakıldığında; (Brown, 2002; Cassady ve Johnson, 2002; Di Maria ve Di Nuovo, 1990; Rasor ve Rason, 1998; Zeidner ve Scheleyer, 1999) o araştırmalarda da bu araştırmada bulunduğu gibi kız öğrencilerin SKE' nin tümü ve *Duyuşsallık* alt ölçeğine ilişkin sınav kaygısı düzeylerinin erkeklerinkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu, erkek öğrencilerin ise *Kuruntu* alt ölçeğine ilişkin sınav kaygısı düzeylerinin kızlarınkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla bu araştırmanın sınav kaygısının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin bulguları önceki araştırmaların sonuçlarını büyük ölçüde desteklemektedir.

Önceki benzeri araştırmalarda görüldüğü gibi bu araştırmada da kız öğrencilerin hem SKE'nin tümüne hem de Duyuşsallık ölçeğine ilişkin sınav kaygısı düzeylerinin erkeklerinkinden anlamlı olarak yüksek bulunması; aynı zamanda kızların erkeklere göre daha duygusal olduklarına, olumlu ve olumsuz duygularını sözle, fizyolojik ve davranışsal olarak daha kolay ifade edebildiklerine, erkeklerin ise duygularını daha çok bastırdıklarına ilişkin bütün toplumlarda yaygın olan görüşleri de desteklemektedir.

Bu araştırmanın "Giriş Bölümünde" de belirtildiği gibi Türkiye'de ilk kez 2004- 2005 öğretim yılında uygulamaya konulan OKS' nin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin mevcut sınav kaygılarını daha da artırdığı gözlenmektedir. Bu gözlemlere dayanarak araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin SKE'nin tümünden aldıkları ham puanların ortalamaları, SKE (Öner, 1989)'ndeki Norm Tablosundaki ortaokul öğrencilerin puanlarıyla karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmanın sonuçları; bu araştırmaya katılan hem kız hem erkek öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin kendileri ile aynı sınıf düzeyindeki öğrencilerinkinden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar bir yandan OKS' nin sınav kaygısını artırdığına ilişkin gözlemleri doğrulamıştır. Diğer yandan bu sonuçlar sınav kaygısıyla ilgili literatürdeki sınava hazırlanma veya bir sınava girmiş olmanın durumluk kaygı ve sınav kaygısı düzeylerini artırdığını ortaya koyan önceki (Baltaş ve ark., 1986; Doğan, 1988) araştırmaların sonuçlarını da desteklemiştir. Ancak bu araştırmada ileri sürülen bu sonuçları

destekleyecek sınav kaygısının yaygınlığını belirlemeyi amaçlayan araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Bu araştırmada, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin karar vermeyle başa çıkmada kullandıkları stiller cinsiyete göre karşılaştırıldığında; erkek öğrencilerin karar vermeyle başa çıkmada uyumsuz stiller arasında yer alan Umursamazlık ve Sorumluluktan kaçmayı kızlara göre daha fazla kullandıkları bulunmuştur. Bu bulgular da yine erkeklerin kızlara göre daha umursamaz ve sorumluluktan kaçma eğiliminde olduklarına ilişkin bütün toplumlarda yaygın olan görüşleri desteklemektedir. Bunların yanı sıra bu araştırmada karar vermeyle başa çıkmada Özsaygı, İhtiyatlı-Seçicilik ve Panik stillerini kullanma bakımından kızlar ve erkekler bakımından önemli farklar bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin beş karar verme stiline ilişkin puanlarının ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın Karar Vermede Özsaygı stilini ve bunu sırasıyla İhtiyatlı- Seçicilik, Panik, Sorumluluktan Kaçma ve Umursamazlık stilinin izlediği görülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmaya katılan hem kız hem de erkek öğrencilerin karar verilmesi gereken bir soruna yaklaşırken Özsaygı ve İhtiyatlı- Seçicilik gibi etkili karar vermeyi sağlayan uyumlu stilleri, etkili karar vermeyi zorlaştıran ve karar verme sürecinde bireyin çatışma yaşamasına yol açan Panik, Sorumluluktan Kaçma ve Umursamazlık stillerine göre daha fazla kullanmaları ergen karar verme literatüründe etkili karar verebilmek için istendik davranışlardır. Benzer şekilde özellikle uyumlu karar verme stillerini kullanma bakımından kızlar ve erkekler arasında anlamlı farkların çıkmaması da istendik karar verme davranışlarıdır (Radford, Mann, Ohta, & Nakane, 1993; Friedman & Mann, 1993; Mann, Harmoni, Power, Beswick & Ormond, 1998; Scout & Bruce, 1995; Loo, 2000; Mincemoyer & Perkins, 2003; Ormond, Luszcz, Mann & Beswick, 1991; Mann, Hormony & Power, 1989; Jonis & Mann, 1977).

Bu araştırmanın karar verme ile başa çıkmada kullanılan karar verme stillerinin cinsiyete göre incelenmesine ilişkin bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; araştırmaya katılan hem kız hem de erkek öğrencilerin karar verilmesi gereken bir soruna yaklaşırken kendilerine güvendikleri, soruna ilişkin alternatifleri değerlendirirken ihtiyatlı ve seçici davrandıkları, ancak karar verme sürecinde soruna yaklaşırken panik davranışlar gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir. Karar vermeyle başa çıkma stillerinin cinsiyete göre incelenmesine ilişkin bu bulgular önceki bazı araştırmaların sonuçlarını desteklerken, bazılarınınkini desteklememiştir. Örneğin; Radford, Mann, Ohta ve Nakane'nin (1993) karar verme stillerini kullanma açısından kültürler ve cinsiyetler arası farkları inceledikleri araştırmada Avusturyalı üniversite öğrencilerinin Japon üniversite öğrencilerine göre Karar Vermede Özsaygı

düzeylerinin ve seçim sorumluluklarının daha yüksek olduğunu, daha az stres yaşadıklarını, savunucusu kaçınım ve aşırı uyarılmışlık stillerini kullandıklarını bulmuşlardır. Ayrıca Avustralyalı erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre karar verirken daha az stres yaşadıklarını, Japon kız öğrencilerin ise erkeklere göre karar verirken daha az stres yaşadıklarını bulmuşlardır. Bu bulgular bizim araştırmamızın bulgularına pek benzememektedir. Brown ve Mann (1991)'ın 12-18 yaşları arasındaki ergenler üzerinde yaptığı araştırmanın sonuçları da kız ergenlerin erkek ergenlere göre aile kararlarına daha fazla katıldıklarını, ve İhtiyatlı-Seçicilik karar verme stilini daha fazla kullandıklarını göstermiştir. Kuzgun (1993) araştırmasının sonuçları da kız öğrencilerin karar verirken istenmedik stillerden bağımlı stili erkeklerden, erkeklerin ise istedik stillerden mantıklı karar verme stilini kızlardan anlamlı olarak daha çok kullandıklarını göstermiştir.

Friedman ve Mann (1993) 13- 16 yaşlar arasındaki İsrail' li ve Avustralya' lı ergenlerin karar verme stillerini karşılaştırmışlardır. Bu kültürler arası araştırmanın sonuçları İsrail' li ergenlerin Avustralyalı ergenlerden daha yüksek Öz saygı düzeyine sahip olduklarını, karar verirken İhtiyatlı- Seçicilik uyumlu stilini daha fazla kullandıklarını, buna karşılık sorumluluktan kaçma olumsuz stilini daha az kullandıklarını ortaya koymuştur. Bu iki ülkenin ergenlerinin karar verme stilleri cinsiyet açısından karşılaştırıldığında hem İsrail' li hem de Avustralya' lı ergenlerin karar vermede Öz saygı düzeylerinin kızlarınkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunların yanı sıra yine her iki ülkedeki erkek ergenlerin kız ergenlere göre karar verirken Umursamazlık stilini daha fazla, Panik stilini ise daha az kullandıkları bulunmuştur. Ancak her iki ülkenin ergenlerinin de karar verirken İhtiyatlı- Seçicilik uyumlu stilini diğer stillere göre daha fazla kullandıkları görülmüştür. Dolayısıyla bizim araştırmamızdaki hem kız hem de erkek ergenlerin karar verme stilleri bakımından Avustralya' lı ergenlerin ziyade İsrail' li ergenlere benzedikleri dikkati çekmektedir. Bu benzerliğin İsrail ve Türkiye' nin yakın coğrafyalarda bulunmalarından yani Orta Doğu ülkeleri olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Bu araştırmanın bulgularına dayanılarak ülkemizdeki Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerine ve gelecek araştırmalara yönelik olarak şu öneriler sunulabilir.

Bu araştırmada da önceki benzer araştırmalarda görüldüğü gibi kızların sınav kaygısı düzeyleri erkeklerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla ilk öğretim öğrencilerinin sınav kaygısıyla başa çıkmalarını amaçlayan PDR hizmetlerini sunarken psikolojik danışmanların ve sınav kaygısıyla başa çıkma yöntem ve tekniklerini geliştirebilecek uzmanların cinsiyet faktörünü dikkate almaları önerilebilir.

Bu araştırmanın ergenlerin karar verme stillerinin cinsiyete göre incelenmesine ilişkin sonuçları da kızlar ve erkekler arasında karar verme stillerini kullanma bakımından anlamlı farklar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular da yine ilköğretim öğrencilerinin etkili karar vermelerine yardımcı olmayı amaçlayan PDR hizmetlerini sunarken psikolojik danışmanların ve etkili karar verme yöntem ve tekniklerini geliştirebilecek uzmanların cinsiyet faktörünü dikkate almaları önerilebilir.

Yine bu çalışmada ergenlerin karar verme stillerinin sınav kaygılarının tümünü (% 27) ve alt boyutlarını (Kuruntu: % 25, Duyuşsallık: % 23) yordama güçlerine ilişkin sonuçlar sebep sonuç ilişkilerini çıkarsamak için uygun veriler olmasa da yine de yadsınamayacak verilerdir. Bir başka ifadeyle bu bulgu ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin karar vermeyele başa çıkmada kullandıkları karar verme stillerinin, sınav kaygıları üzerinde önemli rolü olduğu ve bu durumun hem gelecek araştırmalarda hem de pratikte dikkate alınması önerilebilir.

Bu çalışma; ilgili literatürlerde; karar verme stilleri ile sınav kaygısı arasındaki ilişkileri inceleyen ilk çalışmadır. Dolayısıyla araştırmanın bulguları benzeri önceki araştırmalar olmadığı için karşılaştırılamamıştır. Ancak bu çalışmada elde edilen bulguların bundan sonra yapılacak araştırmalara ışık tutacağı, sınav kaygısı ve karar verme literatürlerine katkı sağlayacağı umut edilmektedir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular bir bütün olarak ele alınıp tartışıldığında araştırmanın önemli bir sınırlılığının vurgulanması gerektiğine inanılmaktadır. Bu çalışma araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencilerden oluşan çalışma grubu üzerinde yapılmıştır. Bu araştırmanın sonuçları çalışma grubundaki öğrencilere genellenebilir. Oysa OKS'ye Türkiye'deki tüm ilköğretim 8.sınıf öğrencileri girmek zorundadır. Bu nedenle OKS'ye girecek tüm öğrencilerin evrenini temsil edecek daha büyük sayıdaki örneklem üzerinde bu araştırmanın tekrarlanması önerilmektedir. Gelecekte yapılması önerilen araştırmanın sonuçlarının bu sunulan çalışmada ilk kez incelenen sınav kaygısı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkilerle ilgili sonuçların teorik olarak genellenebilirliğini sağlayacaktır. Bunun yanısıra gelecekte ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin sınav kaygılarının yaygınlığını belirlemeyi amaçlayan araştırmaların yapılması önerilmektedir. Böyle bir araştırmanın bulguları da OKS uygulamasının ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin mevcut sınav kaygılarının yaygınlığını giderek artırıp arttırmadığı sorusuna da en güvenilir cevabı verebilecektir.

An Examination of the Relationship between Test Anxiety and Decision Making Styles of Elementary School 8th Grades Students*

Dr. Feride BACANLI

Research Assistant Mustafa SÜRÜCÜ

Gazi University, Gazi Education Faculty

The purpose of this study is to examine the test anxiety of 8 th grade students and career decision making styles with respect to gender. In addition, the purpose of this study is to examine whether the decision making styles that students use for coping with decision making predict test anxiety.

The study group consists of 425 students (230 girl, 195 boy) who are receiving education at the 5 state and 2 private schools which are in Cankaya, Kecioren and Sincan in Ankara. The range of ages are between 13 and 15. The datas are collected with The Test Anxiety Inventory (Öner, 1989) and The Adolescent Decision Making Questionnaire (Çolakkadioğlu, 2003) were used to collect data.

The results of this study indicated that the levels of 8th grade girl students' test anxiety were significantly higher than the level of 8th grade boys' test anxiety. When coping with the decision making in terms of unacceptable styles, there were significant differences between the girls and the boys. However, it was found there was not a significant difference in terms of acceptable coping styles. In addition, the results of this study indicated that the coping with the decision making styles used by 8th grade the elementary school students was significant predictors of both the test anxiety and the worry and emotionality components of the test anxiety. The findings of the study were discussed in related literature and suggestions were made for future research.

Key Words: *Test anxiety, decision-making styles, adolescent*

* This article was presented in VIII. National Counseling and Guidance Congress at Marmara University on 21-23 September, 2005.

Summary

According to Siebere (1980, p.17), test anxiety is a special case of general anxiety. Spielberger (1966) approached the test anxiety with the State-Trait Model. According to Spielberger, test anxiety is an unpleasant and stress creating Emotional condition experienced during a formal test or assessment situation. Worry and Emotionality are component of test anxiety. The Worry is the cognitive component of test anxiety. Worry is refers to focusing of attention on concerns about performance, consequences of failure, negative self-evaluation, evaluation of one's ability relative to others, and the like. Emotionality is the sensorial dimension which constitutes the physiological component that stimulates the autonomus nervous system. Emotionality refers to the affective-physiological experience generated from increased autonomic arousal.

The results of studies examining the effects of test anxiety on academic performance have indicated that in general, students with high levels of test anxiety perceive tests as difficult situations and have difficulty concentrating on the tests. It has been found that because they indicate low performance on the test they are unsuccessful.

In addition, it has been found in these studies that students with high levels of test anxiety, do not use their cognitive competences adequately because of their inadequate preperation, and experience intense Worry (Birenbaum and Nasser, 1994; Cassady, 2004; Cooley & Spielberger, 1980; Hong, 1999; Sullivan, 2002).

The results of studies which examine the relationship between efficient study strategies and the test anxiety indicated that in general the students with high level of the efficient study strategies have low or vice versa levels of test anxiety (Gazelle, Maste & James, 1998; Kirkland & Hollandsworth, 1980; Rasor & Rasor, 1998).

The general evaluation of results of studies which examine the relationship between test anxiety and performance indicated that in relation to students with low levels of test anxiety, those with high levels of test anxiety demonstrate lower performance on tests (Benjamin, 1991; Cassady, 2004; Cassady & Johnson, 2002; Culler & Holahan, 1980; Horn & Dollinger, 1989).

A number of authors found that the test anxiety scores of girls were higher than that of the boys. Besides, Worry scores of the boys were higher than that the girls's and Emotionality scores of the girls were higher than

the boys's (Brown, 2002; Cassady and Johnson, 2002; Di Maria & Di Nuovo, 1990; Woodburg, 2002).

School counselors are aware of the importance of decision-making skills for the process of educational and career planning. Researchers have investigated the concept that people have different decision-making styles others have examined the relationship between both trait and state anxiety and different decision-making styles. The results of these researches indicated that state and trait anxiety were positively related to the decision making styles (Fuqua, Newman & Seaworth, 1998; Heppner, Ham, Dugan, 1988). It was thought that the test anxiety with the Worry and the Emotionality components were probably related to an individual's decision making styles while coping with decision-making.

In the literature of decision making several studies have been made especially concerning how adolescents make decision and determining which styles were used when making decisions (Friedman & Mann, 1993; Loo, 2000; Mann, Harmony & Power, 1989; Mann & et al., 1998; Mincemoyer & Perkins, 2003; Ormond, Luszcz, Mann & Beswick, 1991; Radford, Mann, Ohta, & Nakane, 1993; Scout & Bruce, 1995).

In the conflict theory developed by Janis and Mann (1977), four decision making syles were determined. These styles were defined as complacency, cop-out and *panic* as unacceptable styles and vigilance as an acceptable style (Friedmann and Mann, 1999; Janis and Mann, 1977; Mann, Beswick, Allouache and Ivey, 1989; Mitchell and Krumboltz, 1984). The Adolescent Decision Making Questionnaire (ADMQ) developed by Mann, Harmoni and Power (1989) added another component called self-esteem to the four styles of decision making. Schvaneveldt and Adams (1983) found that there was a difference in the decision making styles of adolescents according to time pressure, parental attitudes, events, socio-economic status and age.

There were two purposes to this study; the first was to examine test anxiety and decision making styles in elementary school eighth grade students according to gender. The second purpose was to examine whether the decision making styles of the students could predict the test anxiety.

Method

Participants and procedure

The study group was comprised of 425 (230 females, 195 males) 8th grade volunteers, from elementary schools. The participants' ages ranged from 13-15 years. Testing occurred in a single session in which participants

were told that their responses would assist counselors. We emphasized that the session was voluntary and confidential.

Instruments

The Adolescent Decision Making Questionnaire (ADMQ). The ADMQ (Mann, Harmoni and Power 1989) was adopted to Turkish culture for adolescents by Çolakkadıoğlu (2003). The ADMQ consists of 30 items rating on a 4-point Likert scale. The underlying structure of ADMQ was examined using factor analysis technique. The factor analysis indicated that the ADMQ consists of five factors: complacency, cop-out, panic, vigilance and self-esteem. The criterion was analyzed with the correlation of ADMQ with Children's Depression Inventory (CDI), with State-Trait Anxiety Inventory for Children (STAIC), and with Coopersmith Self-Esteem Inventory (CSEI) were investigated. A significant negative correlation between maladaptive styles of ADMQ and CDI was found ($r = -.22$ to $.30$). A positive correlation between maladaptive styles of ADMQ and CSEI were also determined ($r = -.24$ to $.36$). For adolescent student samples internal consistence coefficients have been found to range from $.65$ to $.79$; stability coefficients were reported to range from $.80$ to $.86$ across two week interval.

Test Anxiety Inventory (TAI). The TAI (Spielberger, 1980) was adopted to Turkish culture by Öner (1989). The TAI consists of 20 items rating on a 4-point Likert scale. The underlying structure of TAI was examined using exploratory and confirmatory factor analysis techniques. The factor analysis indicated that the TAI consists of two factors: Worry and Emotionality. The reliability coefficient obtained by Kuder-Richardson Equation No.20 was from $.89$ to $.73$. Three week test-retest reliability was from $.70$ to $.90$.

Data Analysis

The data were analyzed by the *t* test and *simultaneous multiple regression* techniques.

Results

The results of this study indicated that the scores of 8th grade the girl students' total *The Test Anxiety* were significantly higher than that the scores of 8th grade the boy students' total test anxiety ($t = 3.82$, $p < .001$). In addition to, the results indicated that the scores of 8th grade the girl students' *The Emotionality Subscale of the Test Anxiety* were significantly higher than that the scores of 8th grade the boy students' *The Emotionality*

Subscale of the Test Anxiety ($t=5.106, p<.001$). In *The Worry Subscale of the Test Anxiety* there is no significant difference between the boys and the girls' scores.

The Complacency Subscale decision making styles of the boy students' score mean ($\bar{X}=5.08; s=3.27$), was significantly higher ($t=3.494, p<.001$) than that of the score means of girl students ($\bar{X}=4.06, s=2.73$). In a similar manner *The Cop-Out Subscale* of boy students score mean ($\bar{X}=5.51, s=2.93$) was significantly higher ($t=3.382, p<.001$) than that of the score mean of girl students ($\bar{X}=4.57, s=2.86$). However, significant differences were not found in score mean of *The Self-Esteem* in decision making subscale of both boy and girl students ($\bar{X}_E=11.31, s=2.77; (\bar{X}_K=11.41, s=2.88, t=.364, p>.05)$), *The Vigilance Subscale* ($\bar{X}_E=12.53, s=3.58; \bar{X}_K=13.13, s=3.29; t=1.807, p>.05$) and *The Panic Subscale* ($\bar{X}_E=7.17, s=3.29; \bar{X}_K=7.67, s=3.34; t=1.551, p>.05$)

To determine whether overall independent variables (*The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ*) accounted for a significant amount of variance in The Test Anxiety Inventory's scores, the total scores of the *The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ* were used as predictors in a simultaneous multiple regression. This multiple regression was significant ($R=.52, R^2=.27; F=28.344, p<.001$). Given that the overall variables significantly predicted The Test Anxiety Inventory's scores. *The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ* scores accounted for a significant proportion of the variance (%27) of the The Test Anxiety Inventory's scores.

To determine whether overall independent variables (*The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ*) accounted for a significant amount of variance in The Worry Subscale scores of The Test Anxiety Inventory, the total scores of the *The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ* were used as predictors in a simultaneous multiple regression. This multiple regression was significant (Multiple $R=.50, R^2=.25; F=26.790, p<.001$). Given that the overall variables significantly predicted The Worry Subscale scores. *The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ* scores accounted for a significant proportion of the variance (%25) of the The Worry Subscale scores.

To determine whether overall independent variables (*The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ*) accounted for a significant amount of variance in The Emotionality Subscale scores of The Test Anxiety Inventory, the total scores of the *The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ* were used as predictors in a simultaneous multiple regression. This multiple regression was significant ($R=.47$, $R^2=.23$; $F=22.921$, $p<.001$). Given that the overall variables significantly predicted The Emotionality Subscale scores. *The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ* scores accounted for a significant proportion of the variance (%23) of The Emotionality Subscale scores.

Discussion

When the total scores of the TAI and the scores of the Worry and Emotionality subscales of the 8th grade students who participated in the study were compared; both the complete TAI and the Emotionality subscale in relation to test anxiety levels of girl students were found to be significantly higher than that of boy students. In comparison, in *The Worry Subscale of the Test Anxiety* there is no significant difference between the boys and the girls scores. The findings of this study in regards to test anxiety according to gender, to a great extent supports previous studies (Brown, 2002; Cassady and Johnson, 2002; Di Maria and Di Nuovo, 1990; Rasor and Rason, 1998; Woodburg, 2002; Zeidner and Scheleyer, 1999).

In this study, it was found that boy students when compared with girl students used *the complacency* and *cop-out* styles significantly more often. The findings may be interpreted that when confronted with a decision making problem, the boy students who participated in this study showed complacency behaviour and were tendency to cop-out more often than girl students. In addition this study found that there was little difference between the girls and boys use of *self-esteem*, *vigilance* and *panic* coping styles in the decision making.

These findings indicated that there was no significant difference in the use of styles that helped effective decision making and acceptable decision making self-esteem and vigilance styles and the panic style of unacceptable decision making styles between girls and boys.

The findings of this study in terms of examination of gender differences in coping with decision making may be interpreted as follows; both the girl and the boy students when approaching a problem tended to have

confidence in themselves, acted with vigilance when evaluating alternatives related to the problem, but during the decision making process showed panic behaviour. These findings supported former studies related to decision making styles according to gender (Brown & Mann 1999; Kuzgun, 1993; Radford, Mann, Ohta and Nakane 1993).

The findings indicated that there were significant relationship between the total scores of *The Vigilance, Panic, Complacency, Cop-Out and Self-Esteem subscales of The ADMQ* and both The Emotionality and Worry Subscale scores of The Test Anxiety Inventory and The Test Anxiety Inventory's total scores. In addition, the findings indicated that the all subscales of *The ADMQ* were important predictors of both The Emotionality and Worry Subscale scores of The Test Anxiety Inventory and The Test Anxiety Inventory's total scores. This study only examined whether there were significant relationships between the decision making styles and the test anxiety and its' sub components. Therefore these findings were not appropriate to form cause–results inferences.

In summary, the results of the study indicated that the decision making styles should be taken into consideration when helping the elementary school student's test anxiety.

In the literature of the test anxiety and the decision making styles, this study is the first which examines the relationship between decision making and test anxiety. Consequently, the findings of the relationship between the variables could not be compared to similar previous studies. However, it is expected that the results of this study will be able to contribute future studies and both decision making and test anxiety literatures.

Kaynakça

- Bacanlı, F. (2005). Kişisel kararsızlık ölçeği. *PDR'de kullanılan ölçme araçları ve programlar dizisi: PDR'de kullanılan ölçekler-1(109-140)*. Y. Kuzgun & F. Bacanlı (Dizi Editörleri) Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Baltaş, A., Zeyrek, E., & Uysal, D. (1986). Üniversite giriş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin kaygı düzeyi. *IV. Ulusal Psikoloji Kongresi'nde sunulan bildiri*, Ankara.
- Birenbaum, M., & Nasser, F. (1994). On the relationship between test anxiety and test performance. *Measurement and Evaluation in Counseling & Development*, 27, 293-302.
- Brown, J. E. & Mann, L. (1991). Decision-making competence and self esteem: a comparison of parents and adolescent. *Journal of Adolescence*, 14, 363-371.
- Brown, M., M. (2002). *The effect of test anxiety on the achievement test scores of high school students as measured by the Preliminary Scholastic Test*. (Unpublished dissertation thesis). South Carolina State University.
- Benjamin M. N. (1991). A comparison of training programs intended for different types of test-anxious students: Further support for an information-processing. *Journal of Educational Psychology*, 83, 134-139.
- Cassady, C. J., Johnson, E. R. (2002). Cognitive test anxiety and academic performance *Contemporary Educational Psychology*, 27, 270-295.
- Cassady, C. J. (2004). The influence of cognitive test anxiety across the learning-testing cycle. *Learning and Instruction*, 14, 569-572.
- Cooley, J. E. & Spielberger, C. D. (1980). Cognitive versus emotional coping responses as alternatives to test anxiety. *Cognitive Therapy and Research*, 4, 459-466.
- Culler, R.H. & Hollahan, J.R. (1980). Test anxiety and academic performance effects of study related behaviors. *Journal of Educational Psychology*, 72, 16-20.
- Çolakkadıoğlu, O. (2003). *Ergenlerde karar verme ölçeğinin uyarılama çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Di Maria, F. & Di Nuovo, S. (1990). Gender differences in social and test anxiety, *Personality and Individual Differences*, 11, 525-530.
- Doğan, O. (1998). Üniversite giriş sınavının bunaltı düzeyine etkisi. *XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi'nde sunulan bildiri*, Ankara.

- Erkan, S. (1991). *Sınav kaygısının öğrenci seçme sınavı başarısı ile ilişkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı.
- Erkan, S. (2004). *Okul Psikolojik Danışma ve rehberlik Programlarının Hazırlanması (2. Baskı)*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Fiore, A. M. J. (2003). Gender differences in test anxiety. AAT 1415024.
- Fitch, B. D. (2004). A test of the relationship between personality traits and test anxiety. 0-496-90990-8, DAI-A65/12
- Friedmann, I. A.& Mann, L. (1993). Coping patterns in adolescent decision-making: An Israeli-Australian comparison. *Journal of Adolescence*, 16, 187-199.
- Fuqua, D. R., Blum, C.R., & Hartman, B. W. (1988). Empirical support for the differential diagnosis of career indecision. *Career Development Quarterly*, 36, 364-373.
- Fuqua, D. R., Newman, J. L. & Seaworth, T.B. (1988). The relationship of state and trait anxiety to different components of career indecision. *Journal of Counseling Psychology*, 35, 154-158.
- Gazella, B. M., Maste, W. G. & James, S. (1998). Students stress and their learning strategies, test anxiety, and attributions. *College Student Journal*, 32, 416-422.
- Gündoğdu, M. (1994) *The relationship between helpless explanatory style, test anxiety and academic achievement among sixth grade basic education students*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. ODTÜ, Ankara.
- Hong, E. (1999). Test anxiety, perceived test difficulty and test performance patterns of their effects. *Learning&Individual Differences*, 11, 431-447.
- Horn, L.J.& Dollinger, J.S. (1989). Effects of test anxiety, tests, and sleep on children's performance. *Journal of School Psychology*, 27, 373-382.
- Janis, I. L.& Mann, L. (1977). *Decision making: a psychological analysis of conflict, Choice and Commitment*. New York: Free Press.
- Jones, L. K. (1989). Measuring a three-dimensional construct of career indecision among college students: A revision of the Vocational Decision Scale - The Career Decision Profile. *Journal of counseling Psychology*, 36, 477-486.
- Kirkland, K. & Hollansworth, J. G. Jr., (1980). Effective test taking: Skill-acquisition versus anxiety-reduction techniques. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 48, 431-439.
- Koçkar, A. İ., Kılıç, B. G., & Şener, Ş. (2002). İlköğretim öğrencilerinde sınav kaygısı ve akademik başarı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2, 100- 105.

- Korkut, F. (2004) *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. Anı Yayıncılık, Ankara
- Kuzgun, Y. (1993). Karar Stratejileri Ölçeği: Geliştirilmesi ve standardizasyonu. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*. R. Bayraktar & İ. Dağ (Ed.). Türk Psikologlar Derneği Yayını 161-170.
- Loo, R. (2000). A psychometric evaluation of the General Decision Making Style Inventory. *Personality and Individual Differences*. 29, 895-905.
- Mann, L., Beswick, G., Allouache, P.& Ivey, M. (1989). Decision workshops for the improvement of decision-making skills and confidence. *Journal of Counseling and Development*. 67,478-481.
- Mann, L., Harmoni, R. & Power, C. (1989). Adolescent decision-making: development of competence. *Journal of Adolescence*, 12, 265-278.
- Mann, L., Harmoni, R., Power, C., Beswick, G.& Ormond, C. (1988). Effectiveness of the GOFER Course in decision making for high school students. *Journal of Behavioral Decision Making*. 1, 159-168.
- Mincemoyer, C. C, Perkins, D. F. (2003). Assessing decision-making skills of youth. *Family and Consumer Sciences*. 8 (1), 1-9.
- Mitchell, L. K. & Krumboltz, Y. D. (1984). *Research on human decision making Implications for career decision making and counseling. Handbook of Counseling Psychology*. (Ed: R. W. Lent, S.D. Brown). A Wiley-Interscience Publication. USA.
- Onwuegbuzie, A.L., Daley, C.E. (1996) The relative contributions examining coping strategies and study coping strategies to test anxiety. *Cogni and Research*, 20(3), 287-303.
- Osipow, S., H., & Reed, R. (1985). Decision making style and Career decision in college students. *Journal of Vocational Behavior*, 27(3), 368-373.
- Öner, N. (1989). *Sınav kaygısı envanteri el kitabı*. İstanbul .Yükseköğretimde rehberliği yayma vakfı Yayını No:1.
- Radford, M. H. B., Mann, L., Ohta, Y.& Nakane, N. (1991). Differences between Australian and Japanese Students in reported use of decision processes. *International Journal of Psychology*. 26 (1), 35-52.
- Rasor, I. T.; Rasor, R. A. (1998). Test anxiety and study behavior of community college students in relation to ethnicity, gender and age. (ED 415942)
- Sarason I.G (1980). Introduction to the study of test anxiety. *Test Anxiety: Theory, research, and applications*. I.G. Sarason (Ed.). (Vol.1) Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc., Publishers.

- Schultz, A.P., Davis, A. H. and Paula, J. S. (2002). Organization of concept emotions and their regulation during test taking. *The Journal of, Education*, 4,316-342.
- Schvaneveldt, J. D. & Adams, G. R. (1983). Adolescent and the decision-making process. *Theory Into Practice*. 22 (2), 98-104.
- Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*. 55(5), 818-831.
- Sieber, J.E. (1980). Defining test anxiety: Problems and approaches. In. I.G. Sarason (Ed.). *Test anxiety: Theory, research, and applications*.(Vol.2) Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc., Publishers.
- Spielberger. C. D. (1966). Theory and research on anxiety. In C.D. Spielberger (Ed.). *Anxiety and behavior*. New York: Academic Press.
- Spielberger. C. & Vagg, R. (1995). *Test Anxiety: Theory ,Assessment and Treatment*. Taylor and Francis.
- Sud, A., & Parabha, 1. (1995). Test anxiety and academic performance: cognitive/relaxation therapies. *Psychological Studies*, 40, 179-186.
- Sullivan, L. (2002). The effect of test anxiety on attention and memory skills in undergraduate students. *Chrestomaty: Annual Review of Undergraduate research at the College of Cherleston*, 1, 263-273.
- Zeidner, ML. Schleyer, E. J. (1999). Test anxiety in intellectually gifted students'. *Anxiety, Stress and Coping*, 12. 163-190
- Wine, J.D. (1980). Cognitive Attentional Theory of Test Anxiety. In. I.G. Sarason (Ed.). *Test anxiety: Theory, research, and applications*. Hilldale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc., Publishers.

İletişim/Address:

Yrd. Doç. Dr. Feride Bacanlı
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi ANKARA
e-posta: fbacanlı@gazi.edu.tr